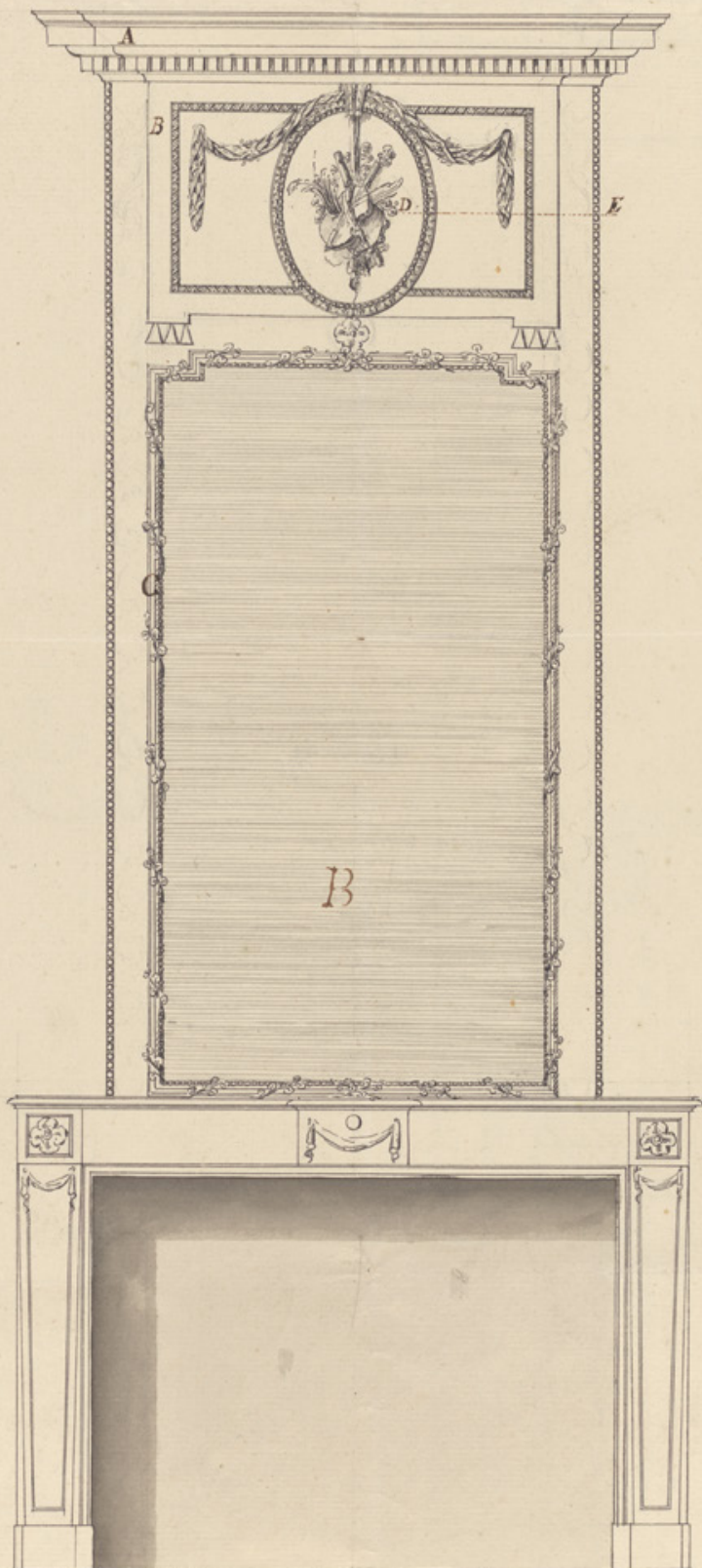

Internationale allure

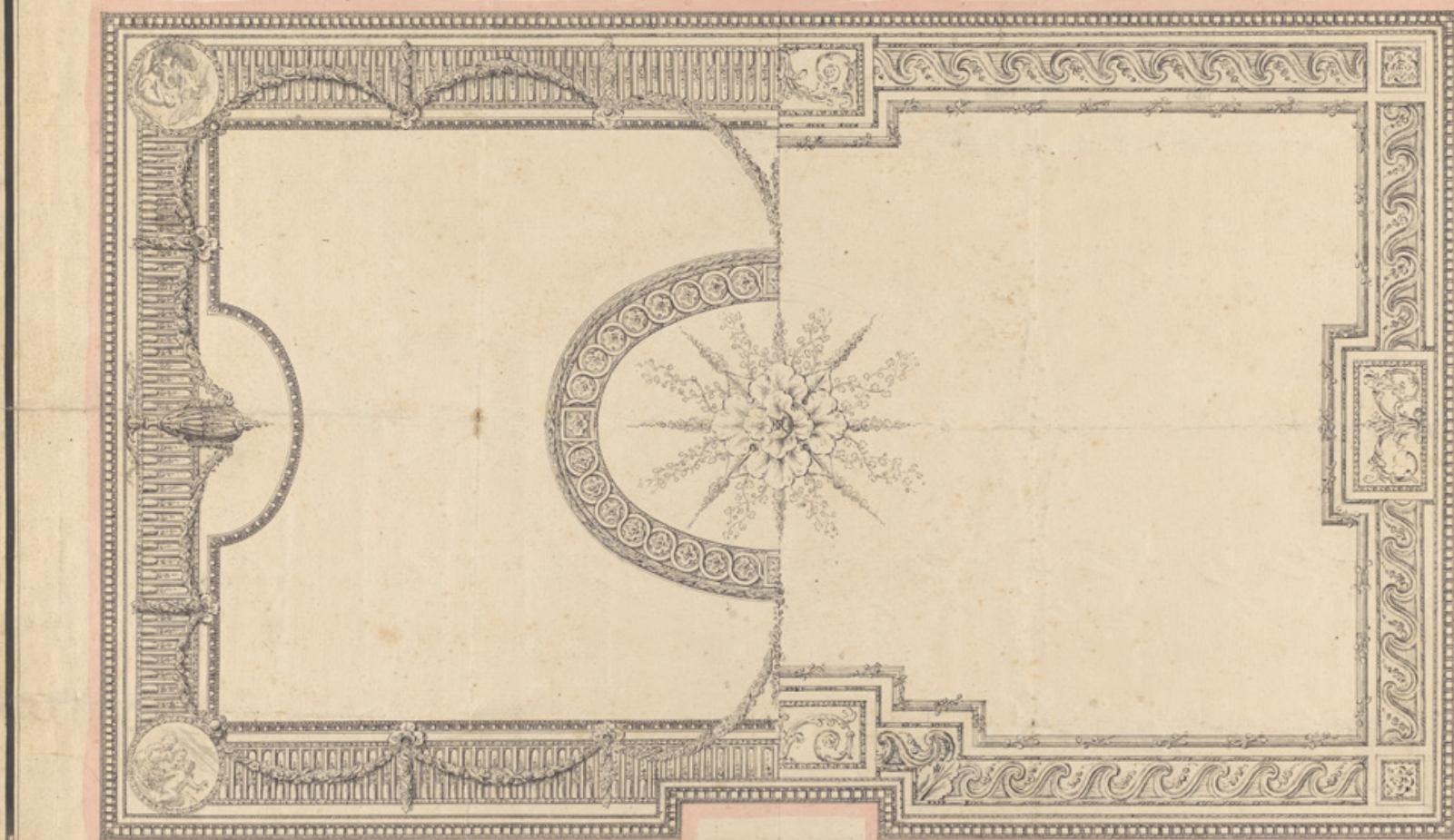
Het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap (KOG) heeft in het najaar van 2018 de collectie verrijkt met een reeks van tien architectuurtekeningen uit de 18de eeuw. Het gaat om ontwerpen voor een kamer in een Amsterdams grachtenpand, toegeschreven aan de Waalse architect Laurent-Benoît Dewez: internationale allure aan een Amsterdamse gracht.

Neoclassicisme

Voor veel Nederlanders is Laurent-Benoît Dewez (1731-1812) een onbekende naam, maar op het toneel van de internationale architectuur geldt hij als een grootheid. Hij reisde naar Split en Rome om antieke bouwwerken te bestuderen en maakte daar kennis met de befaamde Engelse architect Robert Adam, de Duitse kunsttheoreticus Johann Winckelmann en de Italiaanse prentmaker Giovanni Battista Piranesi. Na een periode van werkzaamheid bij het architectenbureau van Robert Adam in Londen keerde hij terug naar de Zuidelijke Nederlanden, waar hij de hofarchitect werd van gouverneur-generaal Karel van Lotharingen. Dewez' grootste werk is het prachtig verfijnde kasteel van Seneffe in Henegouwen uit 1763, een meesterwerk in de stijl van het internationale neoclassicisme. Een dergelijke kwaliteit in zo'n hypermoderne stijl zou toen in de Noordelijke Nederlanden onmogelijk zijn: hier was de rococo nog springlevend.

Het kasteel van Seneffe in Henegouwen (1763), ontworpen door Laurent-Benoît Dewez

Tien ontwerptekeningen voor een interieur

Laurent-Benoît Dewez, toegeschreven aan ca. 1775. Grafiet, pen in zwart en bruin, penseel in kleuren, 390/435 x 469/613 mm
 Bijdrage: € 3.000 uit het KOG-Vereniging Rembrandt Fonds
 KONINKLIJK OUDHEIDKUNDIG GENOOTSCHAP, AMSTERDAM

Aangekocht met steun van de Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar KOG-Vereniging Rembrandt Fonds)

Het KOG

De initiatiefnemers van het in 1858 opgerichte Koninklijk Oudheidkundig Genootschap wilden de kennis van en het inzicht in nationale en lokale oudheden stimuleren. Dat deden zij door het aanleggen van een collectie oudheidkundige objecten, waaronder voorwerpen van geschiedenis en kunst, gevelstenen, bouwfragmenten en architectuurtekeningen. Een eigen museum – de droom van de oprichters – is er nooit gekomen, maar een groot deel van de verzamelingen van het KOG is in langdurig bruikleen afgestaan aan het Rijksmuseum en andere musea.

Ontwerp voor een plafond in twee varianten
 Laurent-Benoît Dewez, toegeschreven aan

Linker pagina:
Ontwerp voor een schouw
 Laurent-Benoît Dewez, toegeschreven aan

Mariëtte Bonenkamp (61 jaar)

Secretaresse bij de Universiteit Utrecht, binnenkort
Rembrandtlid

Wat is het eerste kunstwerk dat u zich herinnert?

'Met mijn ouders heb ik vroeger heel veel kerken bezocht. Een van de vroegste herinneringen die ik daaraan heb, is aan het *Lam Gods* van de gebroeders Van Eyck in Gent. Maar de eerste keer dat ik echt besepte dat ik naar kunst stond te kijken, was in Italië toen ik voor *De geboorte van Venus* van Botticelli stond. Dat schilderij is mij altijd bijgebleven.'

Hebt u ooit kunst gekocht?

'Alweer een tijd geleden heb ik een kaart van Gelderland van rond 1700 gekocht. Dat was destijds een behoorlijke uitgave, maar ik ben er nog altijd heel blij mee. Ik ben geïnteresseerd in cartografie en vind het leuk om te zien hoe Nederland er vroeger uitzag en wat er allemaal veranderd is.'

Hebt u een favoriet museum?

'Het Drents Museum. Prachtig hoe die verschillende gebouwen met elkaar verbonden zijn, en de tuin eromheen en de omgeving zijn geweldig. Maar ook Voorlinden in Wassenaar, Museum MORE in Ruurlo en het Groninger Museum staan in mijn top 10.'

Kunt u een werk in een Nederlands museum noemen dat u nooit meer zou willen missen?

'In het Rijksmuseum is een heel mooi winterlandschap van Barend Cornelis Koekkoek met een weggetje tussen de bomen. De manier waarop het licht tussen die bomen door schijnt is fantastisch.'

Welke tentoonstelling heeft ooit indruk gemaakt?

'*Peredvizhniki - Russisch Realisme rond Repin 1870-1900*, een tentoonstelling die twee jaar geleden in het Drents Museum was. Ilya Repins *Wolgaslepers* kende ik, maar ik ben ook erg onder de indruk geraakt van de kwaliteit van al die andere schilders waar wij hier vaak nog nooit van gehoord hebben. Aan de vooravond van de Russische Revolutie brachten zij de armoede en het harde leven van het Russische volk in beeld.'

Welk werk bij u thuis zou u bij een brand als eerste redden?

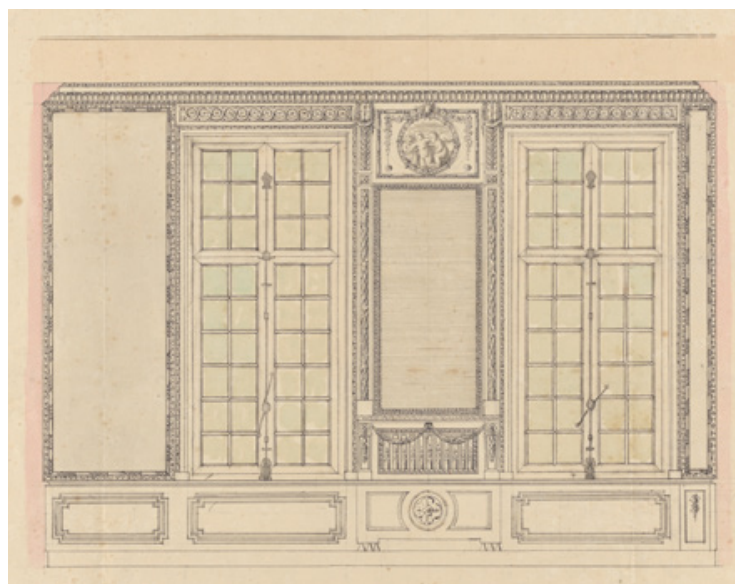
'Mijn cello en mijn altviool red ik als eerste, vanzelfsprekend, en daarna meteen mijn kaart van Gelderland. Die zal ik altijd meenemen, wat er ook gebeurt.'

Opdracht in Amsterdam

Iemand in Amsterdam heeft de buitengewone kwaliteiten van Dewez onderkend en hem gevraagd een kamer in zijn of haar grachtenpand vorm te geven. Dat blijkt uit het ontwerp zelf en uit de notitie *pieds d'Amsterdam* (de voet, een lengtemaat die voor de invoering van het metrieke stelsel werd gehanteerd, verschilde per streek). Naast de tekeningen voor de wanden en het plafond – niet met lege panelen, zoals in Holland gangbaar, maar met een voor Dewez kenmerkende, zwaar geornamenteerde plafondrand – zijn er nog enkele ontwerpen voor schouwen. Misschien heeft Jan III Six hem deze opdracht verleend voor zijn huis op Herengracht 495, dat hij toentertijd veranderde van een grachtenpand in een waar paleis.

Tot 1800 was het zeer ongebruikelijk dat een buitenlandse architect gevraagd werd voor huizen aan de Amsterdamse grachten. John Hope kocht bij Giovanni Battista Piranesi een schouw voor zijn kabinet. De Bruggenaar Liborius Druck (1744-?) ontwierp Herengracht 448 en Herengracht 182 en van dat laatste pand bezit het KOG een prachtige set architectuurtekeningen. De nu aangekochte bladen van Dewez vormen hierop een geweldige aanvulling. Ze maken duidelijk dat er meer buitenlandse architecten in Nederland werkzaam waren dan gedacht. Dat internationale aspect is nergens beter te bestuderen dan bij het KOG.

Pieter Vlaardingerbroek
Architectuurhistoricus

Ontwerp voor een kamerwand met vensters
Laurent-Benoît Dewez, toegeschreven aan